

Звіт
про забезпечення доступності послуг
інклюзивного позашкільного навчання

Інформація про виконання пункту 67.43 Плану заходів на 2025-2026 роки з реалізації Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 25 березня 2025 року № 374-р, яка повинна бути розташована на платформі Project.

Позашкільна освіта є потужним, цілеспрямованим та ефективним джерелом розвитку особистості, яка спрямована на оволодіння дітьми та учнівською молоддю вміннями та навичками творчої діяльності, забезпечує застосування знань на практиці, сприяє забезпеченню потреб особистості у самореалізації, соціалізації, включенню в суспільні відносини.

Для розвитку творчих можливостей кожної дитини в області збережено мережу з 54 закладів позашкільної освіти за основними напрямками позашкільної освіти, а саме:

28 закладів дитячої та юнацької творчості, будинків школяра;

4 заклади юних техніків/центри науково-технічної творчості учнівської молоді;

3 заклади дитячо-юнацького туризму та краєзнавства, національно-патріотичного виховання;

17 дитячо-юнацьких спортивних шкіл;

Чернігівська обласна станція юних натуралістів;

Чернігівська Мала академія наук учнівської молоді.

До зазначеної мережі належать 5 закладів позашкільної освіти, органом управління яких визначено Управління освіти і науки Чернігівської обласної державної адміністрації, а саме:

Центр національно-патріотичного виховання, туризму та краєзнавства учнівської молоді;

Чернігівський обласний Палац дітей та юнацтва;

Чернігівська обласна станція юних натуралістів;

Чернігівський обласний центр науково-технічної творчості учнівської молоді;

Чернігівська Мала академія наук учнівської молоді, кожен з яких виступає організаційним центром методичної, організаційно-масової роботи за своїм напрямом для інших закладів системи освіти області.

Заклади позашкільної освіти працюють за туристсько-краєзнавчим, спортивним, оздоровчим, національно-патріотичним, еколого-натуралістичним, дослідницько-експериментальним, художньо-естетичним, соціально-реабілітаційним, спортивно-технічним напрямками.

У гуртках та творчих об'єднаннях закладів позашкільної освіти та гуртках, організованих закладами загальної середньої освіти, у 2025/2026 навчальному році свої вміння та навички розвивають 41371 здобувач освіти

(це 50,1 % від загальної кількості дітей шкільного віку). Серед вихованців – 140 дітей з особливими освітніми потребами.

В області триває системна робота зі створення доступного і безбар'єрного освітнього середовища, що відповідає потребам дітей з особливими освітніми потребами.

Для дітей з особливими освітніми потребами заклади позашкільної освіти забезпечують участь у гуртках, конкурсах і різноманітних проєктах.

Чернігівський обласний Палац дітей та юнацтва системно реалізує завдання з розширення доступності позашкільної освіти шляхом організації гурткової роботи безпосередньо на базі спеціальних закладів загальної середньої освіти та громадських організацій.

Так, на базі комунального закладу «Чернігівський навчально-реабілітаційний центр» Чернігівської обласної ради, де навчаються діти з порушеннями зору у комплексі з іншими порушеннями, функціонують гуртки декоративно-прикладного та театрального спрямування.

Гурток «Чарівне тісто» під керівництвом Юлії Седляр та гурток «Театр іграшки» під керівництвом Лариси Буйлук створюють для вихованців безпечно, адаптоване та комфортне освітнє середовище, у якому враховуються особливі потреби кожної дитини.

Заняття з тістопластики мають значний корекційно-розвитковий ефект. Вони сприяють розвитку дрібної моторики рук, що безпосередньо впливає на формування мовлення, координації рухів та просторового мислення. Робота з пластичним матеріалом активізує тактильні відчуття, розвиває сенсорне сприйняття, уяву та образне мислення. Важливим є й емоційний аспект: діти відчують радість від створення власного виробу, набувають упевненості у власних силах, вчаться доводити розпочату справу до кінця.

Гурток «Театр іграшки» виконує не лише творчу, а й потужну соціально-педагогічну функцію. Театралізована діяльність допомагає дітям розвивати мовленнєві навички, емоційну сферу, комунікативну компетентність, уміння працювати в колективі. Через образ, роль та гру вихованці вчаться виражати власні почуття, взаємодіяти з однолітками, долати внутрішні бар'єри та страхи. Театр стає ефективним інструментом соціалізації та самореалізації дітей з порушеннями зору.

Окремо слід відзначити співпрацю Чернігівського обласного Палацу дітей та юнацтва з Чернігівською громадською організацією сімей, у яких виховуються діти з інвалідністю з дитинства «Гіпократ», на базі якої вже багато років успішно працює гурток «Тістопластика», керівник Олена Єфіц.

Такий формат роботи є прикладом ефективного партнерства закладу позашкільної освіти з громадським сектором та дозволяє охопити освітніми послугами дітей, які з різних причин не завжди мають змогу відвідувати заклади освіти на загальних засадах.

Заняття у гуртку на базі громадської організації сприяють не лише творчому розвитку дітей, а й підтримці їхніх родин, формуванню позитивного соціального середовища, розвитку навичок спілкування та взаємопідтримки. Для дітей це можливість відчувати себе частиною спільноти, реалізувати власний творчий потенціал та отримати позитивний досвід успіху.

Таким чином, діяльність гуртків Чернігівського обласного Палацу дітей та юнацтва, організованих на базі закладів спеціальної освіти та громадських

організацій, є важливою складовою системи інклюзивної позашкільної освіти регіону. Вона забезпечує доступність освітніх послуг, сприяє всебічному розвитку дітей з особливими освітніми потребами та підтверджує соціальну місію позашкільної освіти як простору рівних можливостей для кожної дитини.

Частими гостями у комунальному закладі «Чернігівська обласна станція юних натуралістів» є вихованці Чернігівської міської благодійної організації батьків і дітей інвалідів з дитинства «Логос».

Влітку для вихованців та їх батьків проведено майстер-клас «Подаруй життя в горщику», під час якого кожен учасник власноруч висадив яскраву пеларгонію.

Але на цьому візит не завершився! Вони відвідали кімнату-музей бережливого та економного ставлення до хліба, де діти поринули в ароматну історію хліба, адже тут оживають традиції та минуле, яке вчить поваги до простих і важливих речей.

У куточку живої природи знайомилися з пухнастими та пернатими мешканцями.

І, звісно, батьки і діти відкрили для себе територію обласної станції юних натуралістів – місце, де природа і знання живуть поруч.

Такі зустрічі дарують дітям багато усмішок і відкриттів!

Під час повторного відвідування станції вихованці ГО «Логос» взяли участь у яскравому майстер-класі «Барви літа». Під чуйним керівництвом педагогів станції гості власноруч створювали чарівні букетики з садових квітів, які вирощуються на навчально-дослідній ділянці станції.

19 грудня 2025 року заплановано зустріч вихованців ГО «Логос» на обласну новорічно-різдвяну виставку «Новорічна композиція», яка експонується в комунальному закладі «Чернігівська обласна станція юних

натуралістів». Під час майстер-класу «Різдвяний чобіток» власноруч виготовлять цю цікаву поробку.

У 2025 році в Чернігівському обласному Центрі науково-технічної творчості учнівської молоді навчається 20 дітей з особливими освітніми потребами в гуртках початкового технічного моделювання, тістопластики, комп'ютерної підготовки, гончарства, «Цікава психологія» та студії дизайну «Лілея».

На базі комунального закладу «Чернігівський навчально-реабілітаційний центр» Чернігівської обласної ради працює гурток початкового технічного моделювання (керівник Оксана Веремійчик), в якому навчається 14 вихованців з особливими освітніми потребами, 4 з них мають статус дитина з інвалідністю.

У 2025/2026 навчальному році затверджено програму керівника гуртка тісто пластики Наталії Ладигіної для роботи з дітьми з особливими освітніми потребами – Навчальна програма з позашкільної освіти художньо-естетичного напрямку «Тістопластика» (для дітей з особливими освітніми потребами), початковий рівень.

У період воєнного стану заклади позашкільної освіти залишаються одним з ключових безпечних і творчих просторів для дітей, забезпечуючи не лише освітню та виховну діяльність, а й психологічну підтримку вихованців.

Система позашкільної освіти області демонструє поступ у створенні безбар'єрного і безпечного простору для дітей, незалежно від їхніх індивідуальних можливостей та особливостей.